

W jaki sposób mogę dochodzić odszkodowania lub naprawienia szkody w inny sposób od sprawcy czynu i do kogo należy skierować pozew?

Zgodnie z prawem hiszpańskim trybem zwyczajnym dochodzenia od sprawcy odszkodowania z tytułu poniesionych szkód jest postępowanie karne, w którym kwestie związane z odpowiedzialnością cywilną rozpatruje się łącznie z kwestiami odpowiedzialności karnej. Dlatego też właściwy miejscowo sąd śledczy (*Juzgado de Instrucción*) zapewnia pokrzywdzonemu możliwość wytoczenia powództwa cywilnego oraz wskazania, czy zamierza wystąpić z roszczeniem w postępowaniu karnym, czy dochodzić odszkodowania z tytułu doznanego uszczerbku w procesie cywilnym.

Jeżeli pokrzywdzony postanowi zgłosić roszczenie w postępowaniu karnym, z powództwem cywilnym może zdecydować się na wytoczenie powództwa cywilnego w jego imieniu przez prokuraturę (Ministerio Fiscal) (stanie się tak również w przypadku, gdy pokrzywdzony nie wskaże swojej preferencji) albo – jeżeli wyrazi taki zamiar – może wziąć udział w postępowaniu osobiście (za pośrednictwem adwokata (*abogado*) oraz pełnomocnika (*procurador*)). Jeżeli pokrzywdzony zdecyduje się dochodzić odszkodowania poza postępowaniem karnym, będzie musiał wytoczyć proces cywilny zgodnie z przepisami cywilnoprocesowymi.

W rezultacie ofiara może wnieść przed sąd powództwo odszkodowawcze albo osobiście – poprzez złożenie stosownego oświadczenia w terminie właściwym do wytoczenia powództwa adhezyjnego – albo poprzez zgłoszenie roszczenia na piśmie, albo za pośrednictwem adwokata lub pełnomocnika. Złożenie tego oświadczenia o przystąpieniu do postępowania na piśmie (*personación escrita*) nie jest konieczne: jeżeli nie zostanie ono złożone, prokurator, wnosząc akt oskarżenia, wytoczy jednocześnie powództwo cywilne.

Przy sporządzaniu wniosku ofiara może również skorzystać z pomocy udzielanej przez Biura ds. Wsparcia na rzecz Ofiar Przestępstw (*Oficinas de Asistencia a las Víctimas del delito*) działające we wszystkich wspólnotach autonomicznych, w niemal wszystkich stolicach prowincji, a także w innych miastach; ofiary przestępstw o charakterze terrorystycznym mogą skorzystać z pomocy Urzędu ds. Informacji i Wsparcia dla Ofiar Terroryzmu przy Krajowym Sądzie Karnym i Administracyjnym (Oficina de Información y Asistencia a Víctimas del Terrorismo de la Audiencia Nacional).

Na jakim etapie postępowania karnego powinienem wnieść pozew?

Roszczenie można zgłosić na dowolnym etapie postępowania, jednak przed rozpoczęciem rozprawy. Jeżeli właściwy miejscowo sąd śledczy zostanie powiadomiony o tym, że w sprawie jest osoba pokrzywdzona, zapewni jej możliwość zgłoszenia roszczenia na etapie postępowania rozpoznawczego.

O co mogę wnieść w pozwie i w jaki sposób mam przedstawić swoje roszczenie (wskazać łączną kwotę lub określić poszczególne szkody, utracone zyski i korzyści)?

Należy wyszczególnić poniesione szkody – określając ich wysokość – oraz dołączyć faktury lub kosztorysy na potwierdzenie roszczenia, które zostaną następnie zbadane przez biegłego sądowego.

Czy istnieje specjalny formularz pozwu dla takich roszczeń?

Nie.

Jakie dowody należy przedstawić na potwierdzenie roszczenia?

Aby uzasadnić roszczenie odszkodowawcze, należy przedstawić stosowne faktury lub kosztorysy. Osoby, które wystąpiły o zwolnienie z kosztów sądowych, będą obowiązane przedstawić dowody potwierdzające wysokość uzyskiwanego dochodu oraz sytuację majątkową.

Czy muszę uiścić opłaty sądowe lub ponieść inne koszty w związku z dochodzonym przeze mnie roszczeniem?

Nie.

Czy mogę uzyskać pomoc prawną przed postępowaniem lub w jego toku? Czy mogę ją otrzymać, jeżeli nie zamieszkuję w państwie, w którym prowadzone jest postępowanie?

Od chwili podjęcia kontaktu z właściwymi organami i funkcjonariuszami ofiara przestępstwa zwracająca się o pomoc ma prawo uzyskać informacje o procedurze stosowanej w celu ustanowienia adwokata oraz – w stosownych przypadkach – o warunkach nieodpłatnego uzyskania takiej pomocy. Biura ds. Wsparcia na rzecz Ofiar Przestępstw również udzielą ofierze tych informacji.

Ofiara przestępstwa zwracająca się o pomoc może wystąpić o uwzględnienie jej uprawnienia do ustanowienia adwokata do organu lub funkcjonariusza, który udzielił jej informacji na temat procedury stosowanej w celu uzyskania takiej pomocy oraz – w stosownych przypadkach – warunków nieodpłatnego uzyskania takiej pomocy. Funkcjonariusz lub organ przekażą wniosek ofiary – wraz z dostarczoną dokumentacją – właściwej izbie adwokackiej (*Colegio de Abogados*).

Wnioski można również składać w Biurach ds. Wsparcia na rzecz Ofiar Przestępstw, które przekażą je właściwej izbie adwokackiej.

Co do zasady ofiara będąca wnioskodawcą może skorzystać z usług służb informacji prawnej, które udzielają informacji o przepisach prawa wszystkim obywatelom. Pracę tych służb organizują w każdym okręgu sądowym izby adwokackie.

Aby nawiązać z nimi kontakt, ofiara musi wypełnić stosowny formularz, który jest dostępny w sądach, w Ministerstwie Sprawiedliwości i w innych urzędach administracji publicznej, oraz wykazać, że nie ma wystarczających środków utrzymania. Jeżeli postępowanie karne nie zostało jeszcze wszczęte, ofiara musi złożyć wniosek do izby adwokackiej działającej w okręgu sądu właściwego do prowadzenia postępowania lub do sądu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania ofiary. Po wszczęciu postępowania karnego ofiara może uzyskać zwolnienie od kosztów postępowania w dowolnej chwili, pod warunkiem że będzie uczestniczyła w postępowaniu osobiście, występując w charakterze pokrzywdzonego.

Ofiary przemocy ze względu na płeć nie muszą uprzednio wykazywać, że nie dysponują wystarczającymi środkami, aby uzyskać zwolnienie od kosztów.

Ofiary terroryzmu również mogą otrzymać zwolnienie od kosztów.

Ofiara przestępstwa może zwrócić się o zwolnienie od kosztów w Hiszpanii, jeżeli jest obywatelem dowolnego państwa członkowskiego UE i wykaże, że nie dysponuje wystarczającymi środkami.

Niezależnie od tego, czy ofiara posiada wystarczające środki, by uczestniczyć w postępowaniu sądowym, jej prawo do uzyskania zwolnienia od kosztów zostanie uwzględnione i zwolnienie to zostanie bezzwłocznie przyznane, jeżeli jest ofiarą przemocy ze względu na płeć, terroryzmu lub handlu ludźmi – we wszystkich postępowaniach związanych z jej statusem ofiary lub wynikających z tego statusu, bądź jeżeli jest małoletnia, dotknięta niepełnosprawnością intelektualną lub cierpi na chorobę psychiczną – gdy sprawa dotyczy wykorzystywania lub znęcania.

Prawo to będzie przysługiwało również osobom uprawnionym do otrzymania jakiegokolwiek kompensaty w przypadku śmierci ofiary, o ile nie uczestniczyły w zdarzeniu.

Do celów przyznania zwolnienia od kosztów wnioskodawca uzyskuje status ofiary w chwili złożenia zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa (*denuncia*) lub wniesienia pisma oskarżającego (*querrela*) lub w chwili wszczęcia postępowania karnego w sprawie każdego przestępstwa, o którym mowa powyżej, przy czym ofiara zachowuje ten status przez w całym postępowaniu karnym lub jeżeli po jego zakończeniu sąd wyda wyrok skazujący.

Prawo do uzyskania zwolnienia od kosztów wygasa z chwilą uprawomocnienia się wyroku uniewinnającego lub po zawieszeniu bądź umorzeniu postępowania ze względu na nieudowodnienie popełnienia czynu zabronionego, przy czym ofiara nie musi zwracać kosztów jakiegokolwiek pomocy, z której do tej chwili korzystała nieodpłatnie.

W poszczególnych postępowaniach, które mogą zostać wszczęte w związku ze statusem ofiary wyżej wymienionych przestępstw, w szczególności w postępowaniu w sprawie przestępstwa z użyciem przemocy ze względu na płeć, ofiarę musi wspierać ten sam adwokat (*abogado*), pod warunkiem że w ten sposób przysługujące jej prawo do obrony zostanie należycie zagwarantowane.

Oferze przysługuje prawo do uzyskania zwolnienia od kosztów, jeżeli jej roczny dochód oraz dochód na gospodarstwo domowe nie przekracza: dwukrotności wielofunkcyjnego publicznego wskaźnika dochodów (*Indicador Público de Renta de Efectos Múltiples – IPREM*) w wysokości obowiązującej w chwili składania wniosku w przypadku osób, które nie należą do żadnego gospodarstwa domowego. Wskaźnik IPREM jest ustalany corocznie i wykorzystywany w celu wyznaczenia kwoty określonych świadczeń lub progu uprawniającego do otrzymania określonych świadczeń, uprawnień lub dostępu do usług publicznych;

dwupółkrotności wskaźnika IPREM w wysokości obowiązującej w chwili składania wniosku w przypadku osób, które należą do jakiegokolwiek rodzaju gospodarstwa domowego składającego się z mniej niż czterech osób;

trzykrotności IPREM w przypadku gospodarstw domowych składających się z co najmniej czterech osób.

W przypadku przyznania zwolnienia od kosztów ofiara jest zwolniona z następujących kosztów:

kosztów wstępnej porady prawnej;

honorariów adwokata (*abogado*) i pełnomocnika (*procurador*);

kosztów związanych z publikacją ogłoszeń w dziennikach urzędowych;

zaliczek na poczet określonych postępowań apelacyjnych;

wynagrodzeń biegłych.

Ponadto ofiara uzyska 80-procentową zniżkę na opłaty notarialne oraz na wypisy z rejestru gruntów i rejestru działalności gospodarczej.

W którym momencie sąd karny oddali lub odrzuci mój pozew przeciwko sprawcy czynu?

Co do zasady w odniesieniu do **przestępstw z użyciem przemocy i przestępstw przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności** sąd musi ustalić, czy w danym przypadku doszło do popełnienia umyślnego (popełnionego z premedytacją) przestępstwa z użyciem przemocy lub przestępstwa przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności, oraz potwierdzić to ustalenie w orzeczeniu sądowym kończącym postępowanie karne. W orzeczeniu sądowym kończącym postępowanie karne sąd musi jednoznacznie wskazać związek przyczynowo-skutkowy między popełnieniem przestępstwa a szkodą poniesioną przez ofiarę, doznany przez nią uszczerbek na zdrowiu lub – w stosownych przypadkach – jej śmiercią.

W niektórych przypadkach sąd może również postanowić o zawieszeniu postępowania lub o jego umorzeniu.

Zgodnie z przepisami hiszpańskiego prawa karnego postępowanie może zostać zawieszono, jeżeli fakt popełnienia przestępstwa, w związku z którym wszczęto postępowanie sądowe, nie zostanie należycie dowiedziony lub jeżeli sąd stwierdzi, że przestępstwo zostało faktycznie popełnione, ale brak jest przesłanek wystarczających do oskarżenia konkretnej osoby lub konkretnych osób o sprawstwo, współsprawstwo lub pomocnictwo.

Postępowanie może zostać umorzone w przypadku braku uzasadnionych przesłanek potwierdzających popełnienie czynu, w związku z którym to postępowanie wszczęto, w przypadku gdy czyn nie nosi znamion przestępstwa lub w przypadku gdy zachodzi przesłanka wyłączająca odpowiedzialność karną osób oskarżonych o sprawstwo, współsprawstwo lub pomocnictwo.

W odniesieniu do **przestępstw o charakterze terrorystycznym** sąd musi zazwyczaj ustalić, czy w danym przypadku zgodnie z właściwymi przepisami prawa zachodzą przesłanki odpowiedzialności cywilnej za popełnione czyny i związane z nimi szkody. Kompensatę i inne świadczenia przewidziane w hiszpańskich przepisach prawa dotyczących terroryzmu przyznaje się zgodnie z zasadami przyznawania kompensat ustanowionymi w Europejskiej konwencji o odszkodowaniach dla ofiar przestępstw popełnionych z użyciem przemocy.

Czy mogę zaskarżyć to orzeczenie lub dochodzić innych sposobów naprawienia szkody?

Jeżeli sędzia śledczy (w sądzie lub w organie wymiaru sprawiedliwości) zdecyduje się zakończyć postępowanie – tj. postanowi o jego umorzeniu – ofiara może zaskarżyć postanowienie o umorzeniu postępowania, jeżeli brała w nim udział osobiście i zostało ono wszczęte z oskarżenia prywatnego.

Zgodnie z przepisami hiszpańskiego prawa karnego postępowanie może zostać zawieszono, jeżeli popełnienie przestępstwa, w związku z którym wszczęto postępowanie sądowe, nie zostanie należycie dowiedzione lub jeżeli sąd stwierdzi, że przestępstwo zostało popełnione, ale brak jest przesłanek wystarczających do oskarżenia konkretnej osoby lub konkretnych osób o sprawstwo, współsprawstwo lub pomocnictwo.

Postępowanie może zostać umorzone w przypadku braku uzasadnionych przesłanek potwierdzających popełnienie czynu, w związku z którym to postępowanie wszczęto, w przypadku gdy czyn nie nosi znamion przestępstwa lub w przypadku gdy zachodzi przesłanka wyłączająca odpowiedzialność karną osób oskarżonych o sprawstwo, współsprawstwo lub pomocnictwo.

Jeżeli chodzi o **przestępstwa z użyciem przemocy i przestępstwa przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności**, aby ofiara mogła wystąpić z wnioskiem o przyznanie różnego rodzaju kompensat przewidzianych w obowiązujących przepisach prawa, sąd musi co do zasady wydać orzeczenie kończące postępowanie karne w sprawie, od którego środek zaskarżenia nie przysługuje. W tym kontekście należy wyjaśnić, że orzeczenie kończące postępowanie karne w sprawie można zaskarżyć w terminie i w trybie określonych w tym orzeczeniu.

Jeżeli zostanie mi przyznane odszkodowanie, w jaki sposób mogę zapewnić wykonanie wyroku sądowego wobec sprawcy czynu i jaką pomoc w tym zakresie mogę uzyskać?

Państwo wypłaci całość lub część kwoty kompensaty, jeżeli sprawca został uznany za częściowo niewypłacalnego.

Państwo wstąpi w prawa ofiary przysługujące jej wobec strony ponoszącej odpowiedzialność cywilną za popełnione przestępstwo, do wysokości pełnej kwoty tymczasowej lub ostatecznej kompensaty przyznanej ofierze lub osobie uprawnionej.

Państwo może wystąpić z roszczeniem regresowym przeciwko stronie ponoszącej odpowiedzialność cywilną za popełnienie czynu zabronionego w celu uzyskania zwrotu całości lub części wypłaconej kwoty kompensaty.

W stosownych przypadkach roszczenie to zostanie wyegzekwowane w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym, które będzie mieć zastosowanie m. in. w następujących sytuacjach:

jeżeli sąd stwierdzi w prawomocnym orzeczeniu, że przestępstwa nie popełniono;

jeżeli po wypłacie kompensaty zarówno ofiara, jak i osoby uprawnione otrzymają – na jakiegokolwiek podstawie – pełne lub częściowe odszkodowanie za doznany uszczerbek w terminie trzech lat od przyznania kompensaty;

jeżeli kompensatę otrzymano na podstawie fałszywych lub umyślnie niekompletnych informacji lub w jakikolwiek inny nieuczciwy sposób, jak również przez umyślnie pominięcie okoliczności, które doprowadziłyby do odrzucenia wniosku lub obniżenia kwoty wnioskowanej kompensaty;

jeżeli kwota zasądzona w orzeczeniu sądowym jest niższa od kwoty tymczasowej kompensaty.

Państwo może wystąpić z takim roszczeniem przez przystąpienie do toczącego się postępowania karnego lub cywilnego, bez uszczerbku dla powództwa cywilnego, które może wytoczyć prokurator.

Ofiary mogą również skorzystać z pomocy świadczonej przez właściwe Biura ds. Wsparcia na rzecz Ofiar Przestępstw lub, w odniesieniu do przestępstw o charakterze terrorystycznym, przez Urząd ds. Informacji i Wsparcia dla Ofiar Terroryzmu przy Krajowym Sądzie Karnym i Administracyjnym, które to organy udziela ofiarom przestępstw wszystkich potrzebnych informacji w tym zakresie.

Biura ds. Wsparcia na rzecz Ofiar Przestępstw udziela ofierze informacji o możliwościach uczestnictwa w wykonywaniu kary pozbawienia wolności oraz podejmą wszelkie konieczne działania wspierające w celu umożliwienia ofierze wykonywania praw zagwarantowanych w przepisach prawa.

Urząd ds. Informacji i Wsparcia dla Ofiar Terroryzmu przy Krajowym Sądzie Karnym i Administracyjnym (Oficina de Información y Asistencia a Víctimas del Terrorismo de la Audiencia Nacional) poinformuje ofiary terroryzmu o kanałach informacyjnych potrzebnych w celu otrzymywania wszystkich informacji dotyczących wykonywania kary pozbawienia wolności do chwili pełnego wykonania kary, w szczególności w przypadkach przyznania skazanym nagród lub ich zwolnienia. Ponadto, rozpatrując sprawy o przyznanie kompensaty, Urząd ten będzie udzielał ofiarom informacji o procedurze wydawania zaświadczeń stwierdzających prawomocność orzeczenia, nakazów nieegzekwowania odpowiedzialności cywilnoprawnej oraz innych dokumentów wymaganych do rozpatrzenia wniosku o przewidzianą w przepisach prawa kompensatę.

Ostatnia aktualizacja: 30/08/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej.

Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

W związku z wystąpieniem Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej państwa członkowskie aktualizują obecnie niektóre strony portalu zawierające treści krajowe.

Jeżeli dana strona zawiera treści, które nie zostały jeszcze dostosowane w związku z wystąpieniem Zjednoczonego Królestwa, jest to niezamierzone i zostanie wkrótce skorygowane.